

ГЕОГРАФІЯ РОДОВИЩ РУД БЛАГОРОДНИХ МЕТАЛІВ В УКРАЇНІ

Кернос С. М.

*Сумський педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Науковий керівник – канд. геогр. наук, доц. Корнус А. О.*

До благородних металів, з тих, чиї родовища є в Україні, ми відносимо золото, срібло та платину. Вони відіграють важливу роль в економіці й фінансовій міцності держави, їх вартість цінується по всьому Світу. Неймовірно міцні та пластичні, у них прекрасна електро- і теплопровідність, через це ці метали широко використовуються у електроніці, медицині, ракетобудуванні, автомобілебудуванні і т.д. Вони – чудовий матеріал для ювелірів, оскільки володіють м'якістю, тягучістю, пластичністю; не схильні до іржі та іншого руйнування.

Золотоносність України пов'язана з трьома металогенічними провінціями Карпатсько-Добруджинсько-Кримською (Закарпатська западина), Дніпровсько-Донецькою (Донецька складчаста спорауда) та Українським щитом.

Згідно [1] на балансі знаходиться 8 родовищ (табл. 1), частина яких розробляється, а частина є перспективними для подальшої розвідки. В межах Закарпатської западини найбільш детально вивчене Берегівське рудне поле (Мужіївське, Берегівське та Куклянське золото-поліметалічні родовища) та Рахівський рудний район (родовище золота Сауляк, рудопрояви Банський, Білий Потік, Тукало).

Мужіївське родовище золота належить до вулканогенно-гідротермального типу і знаходиться на стадії промислового освоєння. Рудні тіла представлені круто падаючими кварцовими і адуляр-кварцовими жилами, а у верхніх горизонтах родовища – штоковеркововими покладами. На родовищі розвинені золото-срібло-свинцово-цинкові і золото-срібні малосульфідні руди, в приповерхневій частині родовища – золото-срібло-свинцеві окислені руди. Золото в рудах присутнє, як вільне (в останніх двох типах руд), так і дисперговане в сульфідах – в золото-поліметалічних рудах. У цілому, вміст золота в рудах змінюється в межах від 4,5 до 15 г/т.

Крім золота, супутніми корисними компонентами на родовищі є срібло, свинець, цинк, кадмій.

Берегівське й Куклянське родовища мають подібну до Мужіївського родовища геологічну будову і є об'єктами нагромадження промислових запасів золото-поліметалевих руд. Численні рудопрояви золота в асоціації зі сріблом і поліметалами також виявлені в межах Квасівського, Вишківського і Біганського рудних полів. Обсяг перспективних ресурсів золота та супутніх компонентів, що були оцінені останнім часом на цих площах, є не меншим за обсяг уже розвіданих запасів.

У Рахівському рудному районі основним об'єктом є родовище Сауляк. Золоте зруденіння родовища відноситься до метаморфогенно-гідротермального золото-кварцево-малосульфідного типу. Воно приурочене до рудної зони, складеної філонітизованими сланцями в зоні тектонічного контакту між породами діловецької і білопотіської світ. Золотоносними є кварцові і кварц-карбонатні жили і прожилкові зони серед вапняно-сланцевої товщі. Потужність рудних тіл 0,4-6,8 м. За простяганням вони простежуються на 320 м, за падінням – на 260 м. Рудна мінералізація представлена вільним високопробним золотом і сульфідами. Середній вміст золота в рудних тілах 5-10 г/т.

Серед золоторудних родовищ і найбільш перспективних проявів золота України виділяються наступні генетичні і геолого-формаційні типи

- гідротермально-метасоматичних руд, приурочених до зеленокам'яних структур;
- гідротермально-метасоматичних руд, приурочених до протерозойських граніто-гнейсових комплексів;
- жильних і стратиморфних руд протерозой-палеозойських складчастих метатеригенно-вулканогенних товщ;
- прожилково-вкраплених руд у палеозойських складчастих теригенних товщах;
- жильних і прожилково-вкраплених руд у кайнозойських ефузивно-осадових товщах.

В межах Донецької складчастої структури виділяється рудний район Нагольного кряжу, утворений двома рудоносними зонами (північною і південною), до яких приурочені родовища та ру-

допрояви золота. У північній гілці це переважно родовища з невисоким вмістом золота, які відносяться до золото-срібло-кварц-сульфідної субформації. Основні рудні об'єкти локалізовані у південній зоні родовища золота Бобриківське, Гострий Бугор, Дяківський рудопрояр, Нагольчанське поліметалічне родовище, що відносяться до золото-кварц-сульфідної субформації. Самородне золото знаходиться в анкерит-кварцових і кварцових прожилках, що утворюють лінійні зони і розріджені штокверки.

Таблиця 1

Родовища золота в Україні

Назва родовища	Ступінь промислового освоєння	Корисна копалина	Адміністративна область
Сергіївське	Не розробляється	Руди золота	Дніпропетровська
Мужіївське	Розробляється	Руди золото-поліметалеві	Закарпатська
Сауляк	Розробляється	Руди золото-кварцові	Закарпатська
Сурозьке	Не розробляється	Руди золота	Запорізька
Клинцівське (Центральне 1)	Не розробляється	Руди золота	Кіровоградська
Юр'ївське	Перспективне для розвідки	Руди золото-кварцові	Кіровоградська
Бобриківське	Розробляється	Руди золото-сульфідні	Луганська
Майське	Перспективне для розвідки	Руди золото-кварцові	Одеська

Український щит багатий родовищами золото-кварцового та золото-сульфідного типів в архейських структурах (Клинцівське, Юр'ївське, Крута Балка) та зеленокам'яній архейській структурі (Балка Золота, Південна).

В Україні виділяються три срібні металогенічні провінції Карпатско-Добруджинсько-Кримська, Дніпровсько-Донецька і

провінція Українського щита. Основою для виділення провінцій послужила присутність срібла в рудах золото-поліметалічних і поліметалічних родовищ і рудопроявів. До власне срібного типу в Україні належать лише два родовища Квасівське (Закарпатська область) в Закарпатті і Журавське в Нагольному кряжі на Донбасі. Запаси срібла в перерахунку на метал становлять 158,35 т (за категоріями А + В + С₁) і 619,14 т (за категорією С₂)

В геологічному відношенні Карпатсько-Добруджинсько-Кримська провінція входить до Середземноморського альпійського поясу, охоплюючи його північно-східну частину, яка є історичною областю срібнодобувної промисловості Європи. Основні срібловміщуючі родовища та перспективні прояви зосереджені в Берегово-Біганському районі – Біганське родовище барит-поліметалевих руд, Мужіївське, Берегівське золото-поліметалічні родовища, Квасівське рудне поле. Квасівське родовище належить до срібно-порфірової рудної формації з кварцово-срібним промисловим типом руд.

Вміст срібла в рудах коливається від 20 до 400 г/т. Але єдине діюче родовище, яке розробляється – це Мужіївське, Закарпатська область.

Дніпровсько-Донецька провінція виражена родовищами поліметалевої формації, родовища Нагольно-Тарасівське і Єсаулівське представлені жилородними, прожилково-вкрапленими рудами кварц-анкеритового складу. Єдине власне срібне родовище – Журавське, представлене серією жилородних круто падаючих тіл прожилково-вкраплених руд кварц-анкеритового складу з вмістом срібла від 35 до 1800 г/т.

На території Українського щита, виявлено численні прояви срібла, переважно в межах тектонічно-магматичної активізації Чартомликській і Пержанській. Найбільше збагачений сріблом комплекс зеленокам'яних порід золоторудного родовища Балка Широка в Чартомликській зоні (вміст срібла досягає 500 г/т). На Пержанському рудному полі в контурі берилієвого зруденіння середній вміст срібла складає 464 г/т.

Список використаних джерел

1. Металічні корисні копалини. URL: <http://minerals-ua.info/mapviewer/metali-specd.php?pr=0>